

1916. FEBRUÁR 15.

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

LV. ÉVF.

KÖZLÖNYE

3-4. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☉ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, Lipótváros, Alkotmány-uteza 6. sz. II. em.

☛ A lap irányával nem ellenkező hírdetések mérsékelt díjért közöltnék. ☛

(Telefon: 37-22.)

A cserkéreg termeléséről és értékesítéséről.

Irta: *Wellibil Károly* jószágigazgató.

A világháboru egyik következménye, hogy iparunk számos cikket, melyet eddig részben tengerentúli országokból szerzett be, ma nélkülözni kénytelen, mely körülmény annál sulyosabban érezhető, mert a fegyverben álló hadsereg által igényelt mindenféle felszerelés a honi ipart túlzottan foglalkoztatja és a nélkülözhetlen felszerelési tárgyak előállításához szükségelt nyers termékek készletét rendkívüli arányban apasztotta. A készletek apadásával és a pótlások nehézségeivel beállott a nagy drágaság, melyet minden terén észlelni alkalmunk van. Természetes, hogy a hadsereg által szükségelt tárgyak előállítása főleg a gyáriparnak hajt aránytalan jövedelmet és mivel a háboru, még a dicsőséges győzelem mielőbbi bekövetkezése esetén is, az adózó állampolgárookra sok sulyos terhet fog róni, nem indokolatlan, hogy a gazdálkodó is iparkodik termékeit minél előnyösebben értékesíteni és nem hazafiatlanság, ha a birtokos — különösen az ipar elősegítése mellett — részesedni kíván a nagyipar és vállalkozás előnyeiben.

Hazánk tölgyesei hasznosításának egyik, különösen a közép- és kisbirtokosok körében kedvelt módja a cserkéregtermelés. Az a meggyőződés, hogy termékenyebb talajon rövid forduló mellett is lehet nagyobb gondozás és költség nélkül az erdőt üzemben tartani, sok erdőtulajdonost arra birt, hogy tölgyeseiket ily módon jövedelmeztesse. Megfelelő talajon, szorgos kezelés, utánpótlás és kimélés mellett ott, ahol a tűzifát is könnyen és jól lehet értékesíteni, ez a gazdálkodás teljesen indokolt; nem tagadható azonban, hogy a legtöbb esetben a dús jövedelem bevétele után a letarolt erdőt a természetre bízták, minek következménye az lett, hogy a nemes tölgyet kiszorította a nyír, a nyár, rakottya és az avar és a talaj elszegényedett; de a tulajdonos vigasztalódott azzal, hogy kapott pénzt, amelylyel esetleg segített magán és nem kellett bevárnia azt a még távol eső időpontot, melyben a tölgy mint szálerdő is eléri a vágatási kort.

A cserzőanyagok értéke és kelendősége sok válságon ment keresztül; a cserkéreg ára a tultermelés és fenyegető vegyi cserzési mód hatása alatt hanyatlott; a vegyi cserzés be nem válván, később az árak ismét felszöktek és volt idő, amidőn inkább a nagy kedveltségnek és kelendőségnek örvendett hántott tölgyfa értéke birta reá a birtokosokat a cserhántásra. Ismerek esetet, hogy az erdélyszéli vármegyékben a termelőnek ingyen adták a kérget és még fizettek méterenként 40—50 fillért, hogy lehántatta azt.

A háború kitörésével a cserzőanyagok egyszerre ismét nagyon keresettek lettek és árak rendkívüli arányban felszökött; szövetségesünk, Németország, ahová kivitelünk tetemes volt, követelte a kötések lebonyolítását és azonnal beszüntette a kivitelt; valoneát, quebrachót behozni többé nem volt módunkban, bőrgyáraink tehát megakadtak és miután a hadseregnek mindennemű bőryanagra feltétlen szüksége volt, a kormány a kereskedők tulkapásainak a cserzőanyagok árának maximálásával gátat vetett, a földművelésügyi minisztérium pedig az erdőbirtokosokat felszólította, hogy az erdeikben termelhető lucz- és tölgykéregre fordítsanak figyelmet, sőt megengedte még azt is, hogy ebből a szempontból az üzemtervektől eltérőleg hasznosíthassák erdeiket.

Nálunk azonban rendeleteket ritkán olvas és tanulmányoz a nagyközönség és ezért talán időszerű és nemzetgazdaságilag indokolt

a gazdasági és erdészeti szakértőket nélkülöző birtokosokat felvilágosítani, hogy ma mily alkalom nyílt arra, hogy fiatal tölgy-sarjerdeiket jól értékesítsék.

Igaz, hogy ma különös körülményekkel kell számolni, hogy kevés a munkás és még kevesebb a fuvaros, drága az élelem, tehát nehéz elegendő favágót és fuvarost szerezni; mindez megapasztja a vállalkozási kedvet, de ezeket a nagy akadályokat is sikerül áthidalni annak, ki a kormányrendeletekben lefektetett kedvezményeket: a hadtápkörületeken kívül lévő hadkötelesek szabadságolását, hadifoglyok kieszközlését érvényesíteni tudja.*) A múlt 1915. évben is megvoltak már ezek a nehézségek és mégis sikerült számos helyen cserkéregből nagy mennyiségeket termelni és szállítani.

A különben ma már általánosan ismert eljárás a cserkéregtermelésnél a következő: A nedvkeringés beállta után, rendszeren április hó második felében, a termelő levágatja a tölgyfákat, a faegyedeket a szokásos egy méter hosszú darabokra fűrészelteti és az egyes dorongokról kanalas kések segítségével lehámoztatja, lenyúztatja a kérget. Az ily módon nyert kéregdarabokat farudakból rögtönzött állványok mellé kell felállítani olyformán, hogy a levegő érje és esetleges csapadék a kéreg külső részén lecsuroghasson. Egy-két napi száradás után az ekkép légszárított kéreg összegyűjtetik és zsineggel vagy dróttal egy méter területű csomókba lesz összekötve és ily alakban szállítható, de egyszersmind kereskedelemképes is.

A visszamaradt kéregmentes fát rendes méterrakatokba, többnyire 125 cm magasságba rakják és rendszeren az ily 25 cm aszréteggel vagy felülmérettel bíró ürméterrakat, amelyről átlag 92–95 kg kéreg jött le, képezi az adás-vétel egységét.

Kedvező időjárást feltéve, egy munkás naponként legalább egy ürméter fát bir feldolgozni.

Még általánosságban is nehéz megállapítani, hogy mi az erdei termékek értéke a termelés helyszínén, mit ér egy méter tűzifa, mit ér a lekerült kéreg, annyira függ ez a helyi körül-

*) Felhívjuk t. olvasóink figyelmét arra, hogy jelen füzetünk Erdészeti Rendeletek Tára című rovatában közöljük a földmivelésügyi miniszter urnak egy rendeletét, mely a cserkéregtermelés előmozdítását célozza. Szerk.

ményektől: hol van és hogy fekszik a termelőhely? hány éves az állomány? mely terepen áll? mely távolságra van a legközelebbi vasuti vagy gőzhajózási állomástól? mely utakon kell közlekedni? stb. Az alábbi adatoknak tehát csak tájékoztató rendeltetése lehet. Az állomástól mintegy 12—15 km távol eső 16—18 éves erdőben a termelési és szállítási költségek ma körülbelül a következő határok között mozognak:

Egy 125 cm magas méterrakathoz szükséges fatömeg levágása, feldarabolása, a kéreg lehántása, szárítóállványra helyezése és a méterrakat felállítása	6.—	—	8.—	K
A kéreg összehordása, takarók, kötőzsineg, kéregkötés költsége ürméterenként ...	4.—	—	4.—	"
Utjavítás, a kéreg elszállítása az állomásig, beraktározás, mérlegdíj, felügyelet az erdőn és a gyűjtőtelepen	4.—	—	5.—	"
Összes költség	14.—	—	17.—	K

A vevő vagy vállalkozó kap egy métermázsas légszáraz kéregért, a maximális 30 K ár mellett, 125 cm magas méterbe kirakott fa után, 92 kg-al számítva ... .. 27·60 K-t.

A hántott fa az erdőn, tekintve a mai magas árakat és nagy keresletet, megér 125 cm magas ürméterenként 5—10 K-t, átlag 7·50 "

A vevő összes bevétele tehát ... .. 35·10 K.

Levonva a fent kimutatott előállítási és kezelési költségeket, maradna a fa és kéreg javára ... .. 21·10 — 18·10 K.

Most számításba kell venni, hogy a vevő a kéreg és fa árának nagy részét legjobb esetben csak 6—12 hónappal későbbben kapja meg, míg az eladó igényeit, továbbá a vágatási, szállítási és kezelési költségeit előlegesen kell kifizetni, tehát számítani kell a befektetés kamatait, tekintetbe kell venni a kockázatot, a munka alatt be-

állható kedvezőtlen időjárást, az ebből következő késedelmességet a kezelésnél és azt a körülményt, hogy esetleg kénytelen lesz a kéreg egy részét a maximális áron alul értékesíteni, végre a vállalkozó által elérendő vállalati nyereséget, melyekre legalább 20%-ot kell számítani, vagyis --- --- --- --- 4'22 — 3'62 K-t, és ekkép maradna a fa és kéreg értékének fejében az eladó javára --- --- --- 16'88 — 14'48 K vagyis kerek számban --- --- --- 14'50 — 17'— K, ami az eddig elért árak kétszeresét jelenti.

Amint már fentebb említettem, ezen adatok átlagosak, kedvezőbb viszonyok behatása alatt növekednek, silányabb körülmények következtében apadnak, tény azonban, hogy Pest és Nógrád megyében a Duna melletti vidéken már történtek eladások, melyeknél a fáért és kéregért ürméterenként 20—22 K-át fizetett a vevő, távolabbi vidéken egy méter fa utáni kéregért (csak a kéregért) 5—8 K-t fizettek tövön, ami fenti felállítás helyességét igazolja.

Sok birtokos előre akarja tudni, hogy mit kap az erdejéért; kiknek nincsen módjukban a munkát ellenőrizni, vagy akik nem biznak a számításokban, ezek eddig is többnyire kellemesebbnek tartották az eladást a területegység alapján és megelégedtek egy kat. hold területen termelhető fáért és kéregért elért 100—200 K-val. Ezeknek figyelembe kell venni, hogy esetleg a vevő is többet kockáztat és ennek következtében ajánlatánál a termeléssel felmerülő kockázatot be fogja számítani. Mindamellet feltehető, hogy középminőségű talajon felnőtt, jól kezelt, teljes záródású 18—20 éves tölgyes mintegy 24 fenti méretekkal bíró ürmétert ad, és hogy ennek következtében az eladó bátran követelhet egy katasztrális hold erdő után 300—400 K-t.

Reméljük, hogy ezen tájékoztató soraink minél több erdőbirtokosnak és erdőgazdának javára szolgálnak.

